

Dutch
Green Building
Council

Zorg voor een duurzame gebouwde omgeving met uw verkiezingsprogramma

Aanbevelingen van DGBC

Inleiding

Nederland staat voor grote uitdagingen. Enerzijds is er de groeiende behoefte aan betaalbare woonruimte. Anderzijds willen we een gezonde, veilige wereld achterlaten voor onszelf en de generaties na ons. Dutch Green Building Council (DGBC) is de landelijke stichting voor een duurzame en toekomstbestendig gebouwde omgeving, want de gebouwde omgeving (verantwoordelijk voor in totaal zo'n 40% van de totale uitstoot) heeft een cruciale rol in het oplossen van de klimaatcrisis én draagt in hoge mate bij aan de gezondheid en het welzijn van mensen. Graag brengen we drie belangrijke succesfactoren onder de aandacht van uw politieke partij. Zo kunt u deze meewegen bij het samenstellen van uw verkiezingsprogramma. Onze aanbevelingen gaan over drie thema's:

CO₂-reductie (energie en materialen)

- Bestaande bouw: focus op energiebesparing, normeer op het werkelijk energiegebruik en maak het energieverbruik van gebouwen openbaar
- Nieuwbouw: scherp eisen aan naar een werkelijk energieneutraal gebouw
- Dring CO₂-uitstoot van materialen terug door:
 - Meer regie op een circulaire bouweconomie
 - Fiscale maatregelen die hergebruik stimuleren
 - Regelgeving: voer een CO₂-eis in voor productiefase van bouwmaterialen

Klimaatadaptatie

- Ruimtelijke ordening: Denk 200 jaar vooruit en maak duidelijk wat no-regret is
- Woningbouw: bouw niet meer in riskante gebieden
- Waterschaarste: neem een eis rond waterzuinigheid op in het Bouwbesluit

Natuur/Biodiversiteit

- Spaar of compenseer bestaande natuur ter plekke bij bouwprojecten
- Formuleer een landelijke norm voor natuurpositief bouwen, zodat elk project een per saldo positieve bijdrage levert aan natuurontwikkeling en biodiversiteitsherstel.

CO₂-reductie

Nederland ligt niet op koers om de beoogde 60% CO₂-reductie te behalen. Zelfs het 55% reductiedoel vanuit Europa wordt uitdagend. Om deze reductiedoelen wél te halen, is het noodzakelijk meer te sturen op verduurzaming in de gebouwde omgeving. Dat kan door in te zetten op energiebesparing van gebouwen. Maar zeker ook door de blinde vlek aan te pakken in het terugdringen van de uitstoot in Nederland: de CO₂-uitstoot die bouwmaterialen en het bouwproces veroorzaken. Zowel energiereductie in de gebouwde omgeving als het duurzaam materiaalgebruik moeten daarom hoog op de politieke agenda komen te staan.

Energie besparen en energie-efficiency

Een volledig duurzame Nederlandse samenleving kunnen we realiseren door de Noordzee vol met windmolens te zetten en alle daken te bedekken met zonnepanelen. Tegelijkertijd zien we dat het elektriciteitsnet overbelast raakt (netcongestie). Energie die je niet nodig hebt, hoef je ook niet duurzaam op te wekken. Daarom pleiten we voor meer inzet op energiebesparing/energie-efficiency.

Bestaande bouw: focus op energiebesparing én sturen op werkelijk energiegebruik

Kijken we naar 2030 of zelfs 2050, dan zal het leeuwendeel van de huidige woningen en gebouwen er nog staan. We zullen dus grootschalig moeten renoveren. Op basis van het klimaatakkoord van Parijs hebben we als DGBC een zogenaamde [Paris Proof](#) aanpak voor gebouwen ontwikkeld waarbij we een 'plafond' hebben berekend hoeveel kWh per vierkante meter (gebruiksoppervlak) per jaar een type gebouw maximaal mag gebruiken. Het gaat hier over zogenaamd operationeel energiegebruik zoals verwarming, koeling, ventilatie en verlichting en laptops en koffiezetapparaten. Binnen Nederland kunnen we in 2050 1/3 van ons huidige energiegebruik potentieel duurzaam opwekken. Dat betekent dat we nog 2/3 moeten besparen. Dit is goed mogelijk, we zien steeds meer Paris Proof gebouwen en veel partijen en sectoren zijn bezig om hun gebouwen Paris Proof te maken. Ook verschillende brancheorganisaties omarmen deze aanpak. DGBC vindt daarom dat Paris Proof ook de standaard moet worden in wetgeving en dat er doelen voor het werkelijk energiegebruik moeten worden ingesteld.

Het is essentieel om te sturen op het werkelijke energiegebruik, omdat het werkelijke energiegebruik van gebouwen vaak afwijkt van het energiegebruik dat verwacht wordt op basis van een theoretische berekening (zoals bij Energielabels). Dit verbruik moet eenvoudig in te zien zijn voor de huurder en verhuurder, maar ook voor de buitenwereld. DGBC heeft samen met TVVL een systematiek ontwikkeld: de WEii ([Werkelijke Energie intensiteit indicator](#)). De energieprestatie wordt uitgelezen op de slimme meter en die kan worden gebruikt als borgingsinstrument naar de omgevingsdiensten.

Om uit de impasse te komen van de financiering, moeten huurders en verhuurders van nog niet verbeterde panden maandelijks geld reserveren, zoals dit ook gebruikelijk is bij VVE's. Deze 'pot' blijft aan het gebouw gekoppeld. [Lees hier ons gedachtenexperiment.](#)

Voorstel voor tekst in uw verkiezingsprogramma

- Wij willen normeren op werkelijk gebruik mogelijk maken als alternatief voor theoretische energielabels, daarvoor is het nodig dat er een maximaal energieverbruik (plafond) voor gebouwen wordt ingesteld voor de jaren 2030, 2040 en 2050.
- Er moet een verplichting komen voor eigenaren en huurders om maandelijks te sparen om de renovatie te financieren. Dit bedrag wordt aan het gebouw gekoppeld.
- Wij willen daarnaast een eenvoudige beschikbaarheid en transparantie over het werkelijk energiegebruik van grote gebouwen door het openbaar maken van de gebruiksgegevens.

Nieuwbouw: eisen aanscherpen naar werkelijk energieneutraal

De huidige regelgeving bij nieuwbouw is gericht op de zogenaamd BENG-eis, oftewel Bijna Energie Neutraal Gebouw. Dat is onvoldoende, en zeker vanwege de grote nieuwbouwopgave een gemiste kans. Nieuwbouw mag het klimaatprobleem niet nog groter maken en gebouwen zouden al minstens energieneutraal en liefst energiepositief moeten worden opgeleverd. In de praktijk is er vaak een verschil tussen verwacht en werkelijk energiegebruik. Daarom pleiten we voor WENG bij nieuwbouw: een Werkelijk Energie Neutraal Gebouw.

Voorstel voor tekst in uw verkiezingsprogramma

- De eisen voor operationeel energieverbruik van nieuwbouw moeten worden aangescherpt naar werkelijk energieneutraal, in plaats van bijna energieneutraal. Dit betekent niet alleen aanscherping van de huidige eisen, maar ook dat er garanties gegeven moeten worden dat de theoretische eisen werkelijk in de praktijk gehaald worden. Oftewel: we moeten sturen op het werkelijk en totale energiegebruik.

CO₂-uitstoot van materialen terugdringen en circulair bouwen

De bouwindustrie produceert momenteel zo'n 11 procent van de CO₂-uitstoot in Nederland. Dat is al jaren zo, en met de grote bouwopgave van bijna een miljoen woningen zal de footprint zonder gewijzigd beleid eerder toenemen dan afnemen. CO₂-reductie op de korte termijn is noodzakelijk. DGBC heeft uitgerekend wat dit betekent en per gebouwtype CO₂-emissie bouwnormen per vierkante meter geformuleerd. Deze zogenaamde budgetbenadering benadrukt de noodzaak om nú de CO₂-uitstoot te verminderen. Zowel circulaire bouwprincipes als het gebruik van biobased bouwmaterialen kunnen een belangrijke rol spelen in het op korte termijn terugdringen van de CO₂-uitstoot in de bouwsector. De huidige (financiële) prikkels en bestaande regelgeving werken echter onvoldoende. Daarom zien we het als een taak van de overheid om

de bouwsector sterker te prikkelen om keuzes te maken die de CO₂-uitstoot van het bouwproces en de bouwmaterialenproductie direct verminderen.

Zorg voor meer regie voor een circulaire bouweconomie

De circulaire bouweconomie kan een belangrijke aanjager zijn voor minder CO₂-uitstoot in de bouwsector. Hierbij moeten we inzetten op hergebruik van bestaande gebouwen en materialen en meer aanpasbare en losmaakbare gebouwen.

Nederland loopt echter achter op de ambities om in 2050 volledig circulair te zijn, laat staan het doel om 50% circulair te zijn in 2030. De Nederlandse Bouweconomie staat momenteel op 8% ([bron: Gap Report – Circle Economy](#)). Het Rijk is zelfs voornemens deze doelen te parkeren omdat ze niet gehaald worden. De politiek moet beter beleid en regie voeren om de omslag naar een duurzame en circulaire economie te organiseren.

Neem fiscale maatregelen die hergebruik stimuleren

Ons belastingstelsel kan een belangrijke rol spelen in de transitie. Materialen hergebruiken vraagt om expertise en extra mankracht. Arbeid is in ons huidige fiscale stelsel nog te hoog belast. Terwijl aan de andere kant milieu- en materiaalheffingen nog beperkt zijn. Dat maakt alles nieuw produceren goedkoper. De hogere kosten van circulair bouwen ten opzichte van lineair staan onze gezamenlijke ambitie, een volledig circulaire (bouw)economie in 2050, in de weg. Er zijn meer systemische interventies nodig om de status quo te doorbreken. Ook het afschaffen van averechts werkende fiscale regelingen ('fossiele subsidies') draagt bij aan de gewenste transitie naar minder CO₂-intensieve productieprocessen en bouwmaterialen.

Regelgeving: voer een CO₂-eis in voor productiefase van bouwmaterialen

In Nederland kennen we de MPG (Milieu Prestatie Gebouwen) als onderdeel van het Bouwbesluit. De MPG is een maat voor de totale milieu-impact van een gebouw over zijn hele levensduur voor wat betreft de gebruikte materialen. Om de klimaatdoelstellingen op korte termijn te halen, moet deze regelgeving niet alleen worden aangescherpt (strengere eisen), maar ook worden aangepast. Zo is het nodig dat er een [CO₂-eis komt voor de productiefase van bouwmaterialen](#) waarmee inzichtelijk wordt wat de broeikasgasuitstoot van de bouw- en productiefase is. Zowel brancheorganisaties BNA (architecten) en Neprom (projectontwikkelaars) als de G4-gemeenten hebben zich uitgesproken voor een CO₂-eis.

Voorstel voor tekst in uw verkiezingsprogramma

- Er wordt er politiek nog onvoldoende regie gevoerd op de transitie naar een circulaire economie. De circulaire transitie moet daarom dezelfde prioriteit krijgen als de energietransitie. Wij pleiten ervoor om naast een bewindspersoon op het thema Energie ook een bewindspersoon aan te stellen die verantwoordelijk wordt voor de versnelling naar een circulaire (bouw)economie. Dit zorgt niet alleen voor CO₂-neutraal Nederland, maar zorgt ook dat de grondstoffentransitie beter wordt geborgd in overheidsbeleid.

- Naast het aanscherpen van de huidige richtlijn (MPG), willen wij een CO₂-eis introduceren voor de bouw- en productiefase. Door tot aan oplevering van een gebouw een grenswaarde te stellen, kan actief op CO₂ worden gestuurd en worden producenten uitgedaagd om hun productieproces zo in te richten dat er nu minder CO₂ vrij komt.
- Wij willen onderzoeken welke fiscale (of financiële) middelen er mogelijk zijn om de circulaire principes te ondersteunen in de bouw.
- Wij willen een afbouwplan voor 'fossiele subsidies', ofwel de afschaffing van alle vrijstellingen en andere belastingvoordelen rondom het gebruik van fossiele brandstoffen.
- Er moet één methode komen in Nederland om de mate van circulariteit in de bouw te meten die past binnen de Europese regels.
- Alle gebouwen en alle bouwmaterialen die nu worden gerealiseerd moeten volledig hergebruikt kunnen worden. Daarom willen we eenduidige richtlijnen die aanpasbaar en 'losmaakbaar' bouwen mogelijk maken om toekomstige milieuschade als gevolg van renovatie of sloop-nieuwbouw te voorkomen. Hiervoor moeten kennis en data beschikbaar komen, bijvoorbeeld een goede materialendatabank en duidelijkheid over installaties.

Klimaatadaptatie

In Nederland moeten we voorbereid zijn op het veranderende klimaat: van piekbuien, overstromingen tot droogte. DGBC stimuleert overheden en private partijen om gebouwen en steden klimaatrobust te maken. Via lokale klimaatstresstesten maken overheden periodiek duidelijk welke gebieden het meest kwetsbaar zijn voor wateroverlast, hittestress, droogte en overstroming. Een kwetsbaarheidsanalyse is niet genoeg: er is actie nodig, adaptatie zowel op publiek als op privaat terrein.

Ruimtelijke ordening: visie op de komende 200 jaar

De stijgende zeespiegel en toenemende piekafvoer via de rivieren maken dat we op termijn in Nederland anders moeten omgaan met onze waterverdediging. Water wegpompen en dijken ophogen is een eindige strategie. Het water moet daarom op termijn meer ruimte krijgen. Dat betekent iets voor hoe we nu die ruimte inrichten. Vanwege onderhoud aan bestaande deltawerken moeten we scherp hebben welk ruimtelijk scenario we voor de komende tweehonderd jaar nastreven. Dat betekent dat we voor de lange termijn een exit-strategie voor riskante gebieden moeten verkennen. Dit onderwerp is nu nog in hoge mate een taboe omdat het ons voorstellingsvermogen te boven gaat. En toch moeten we het erover hebben. Klimaatverandering moet doorwerken in onze lange termijn ruimtelijke ordening, en dat heeft consequenties voor de ruimtelijke keuzes die we nu maken. De goede beleidsaanpak 'Water en bodem sturend' moet een concrete invulling krijgen: niet meer bouwen in riskante gebieden

Voorstel voor tekst in uw verkiezingsprogramma

- Een Rijksbrede visie op de ruimtelijke ordening op lange termijn is nodig om duidelijk te krijgen waar en hoe we ruimtelijke ontwikkelingen willen laten gebeuren. Zodat er alleen gebouwd gaat worden op plekken en op manieren die ook op de lange termijn no-regret zijn. Wij willen daarom een transparante en onafhankelijk samengestelde 'Nieuwe Kaart van Nederland' waarop alle plannen die we nu al kennen (van markt, overheid en particulier initiatief) gedetailleerd zijn terug te vinden. Dat biedt een basis voor het verdere tekenen en rekenen aan een nattere toekomst.

Bouw waterzuinige nieuwbouw

Waterschaarste is de volgende crisis die zich aandient, maar ons drinkwatergebruik lijkt zich daar niets van aan te trekken. Technisch zijn er legio oplossingen om het drinkwatergebruik bij nieuwbouw minimaal te halveren. Bij toevoeging van een miljoen woningen is er volop reden om in en om die nieuwe woningen het hemelwaterhergebruik te optimaliseren. Maatschappelijk is hier een enorme businesscase voor.

Voorstel voor tekst in uw verkiezingsprogramma

- Waterschaarste zal in de toekomst steeds nijpender worden in Nederland. Daarom willen we een eis rond waterzuinigheid opnemen in het Bouwbesluit, zoals dit ook al in België gebeurt. Slim en circulair hergebruik van hemelwater moet bij nieuwbouwwoningen de standaard worden.

Natuurinclusiviteit en biodiversiteit

De gebouwde omgeving is niet alleen het domein van mensen, maar ook van planten en dieren. In theorie kan de gebouwde omgeving een positieve bijdrage leveren aan biodiversiteit en ecologie op alle niveaus. In de praktijk is vaak het omgekeerde het geval: Bij nieuwbouw en renovatie wordt de natuur verdrongen. De soortenrijkdom neemt af of soorten verdwijnen helemaal uit beeld: De biodiversiteitscrisis manifesteert zich ook in stedelijk gebied. Meer aandacht voor natuur en biodiversiteit geeft een enorme maatschappelijke meerwaarde: natuur brengt verkoeling op hete dagen, bevordert de mentale en fysieke gezondheid van inwoners en draagt bij aan een prettige leefomgeving. Natuurpositief bouwen, dat wil zeggen positieve impact op natuur en biodiversiteit moet daarom een minimale randvoorwaarde worden voor elk bouwproject. Voor de natuur in de gebouwde omgeving bestaan momenteel geen heldere ambitieuze eisen vanuit de landelijke overheid. Eventuele provinciale en lokale regels zijn – hoewel goed bedoeld – vaak heel verschillend en daardoor voor marktpartijen lastig om mee te werken. Er moet daarom een eenduidige landelijke norm komen voor natuurpositief bouwen. Positief bijdragen aan natuur en biodiversiteit moet een generieke verplichting worden voor elk bouwproject, maar een specifieke uitwerking moet mogelijk blijven.

Voorstel voor tekst in uw verkiezingsprogramma

- Bij bouwprojecten wordt bestaande natuur gespaard of ter plekke gecompenseerd
- Er komt een landelijke norm voor natuurpositief bouwen, zodat elk project een per saldo positieve bijdrage levert aan natuurontwikkeling en biodiversiteitsherstel.

Over Dutch Green Building Council

Stichting Dutch Green Building Council (DGBC) is een onafhankelijke maatschappelijke netwerkorganisatie die zich inzet om de gebouwde omgeving te verduurzamen. De onafhankelijke stichting met ANBI-status is in 2008 opgericht op initiatief van de markt en telt bijna 400 partners. Allemaal ondersteunen ze de missie van DGBC: het verduurzamen van de gebouwde omgeving. DGBC brengt organisaties met elkaar in contact, laten ze samenwerken aan verduurzaming en spoort aan een voorbeeld te zijn voor andere partijen. Daarnaast is DGBC ontwikkelaar en beheerder van het integrale duurzaamheidskeurmerk BREEAM-NL en de Paris Proof Ambitie.

Dutch Green Building Council

Contactpersoon: Marieke Olsthoorn (Manager externe betrekkingen)

Zuid Hollandlaan 7

2596 AL Den Haag

+31 (0)88 55 80 100

m.olsthoorn@dgbc.nl

www.dgbc.nl